

عدم استقلال کانون، سطح ریسک که اساس بحث سرمایه‌گذاری در کشورهای دیگر است، تا حد ممانعت از سرمایه‌گذاری خارجی بالا خواهد رفت زیرا نشان‌دهنده نبود دادرسی منصفانه خواهد بود.

نتیجه‌گیری

نهاد وکالت نهادی مستقل است و هیچ نهاد دیگری حق دخالت در امور آن را ندارد و تنها از طریق تقنین در مجلس شورای اسلامی می‌توان چنین کاری را انجام داد. حدود ۶۶ سال از تصویب آیین‌نامه اجرایی لایحه استقلال وکالت می‌گذرد و با این که قوانین مرتبط دیگری پس از این آیین‌نامه به تصویب رسیده است و لزوم اصلاح آن به طرق مختلف بیان شده است، همچنان اقدام مثبتی از سوی کانون وکلا جهت اصلاح این آیین‌نامه دیده نمی‌شود. قوه قضاییه نیز به شدت به دنبال اصلاح این آیین‌نامه بوده و در زمان‌های مختلف اقداماتی را در این راستا انجام داده ولی موفقیت چندانی را کسب ننموده است. در این میان دیوان عدالت اداری با اعلام نسخ آیین‌نامه اجرایی سال ۱۳۳۴ و معتبر دانستن آیین‌نامه اجرایی سال ۱۳۸۸، موجب گردید تا امید قوه قضاییه به امکان اصلاح، بیش از پیش افزایش یابد.

راهکارهای پیشنهادی

۱. استفساریه از مجلس شورای اسلامی

اساسی‌ترین چالش در این آیین‌نامه اختلاف در مرجع تدوین و تصویب است. عده‌ای به استقلال این دو مرجع اعتقاد دارند و عده‌ای دیگر این دو مرجع را در طول هم می‌دانند. از آنجایی که لایحه استقلال وکالت قانون عادی به شمار می‌رود، سریع‌ترین و بهترین روش که به این اختلاف پایان می‌دهد درخواست تفسیر ماده ۲۲ لایحه استقلال وکالت به مجلس شورای اسلامی است تا با مشخص نمودن مسئول تدوین

۹۹ منتقدان معتقدند که با تصویب این آیین‌نامه، وجود وکیل مستقل به مخاطره خواهد افتاد و در عمل حق مردم در انتخاب وکیل که در اصل ۳۵ قانون اساسی و ذیل فصل حقوق ملت ذکر شده، مخدوش خواهد شد. از دیگر دلایل مخالفان این آیین‌نامه، مغایرت آن با اصول و اساسنامه کانون بین‌المللی وکلا (IBA) است و بر این اساس حضور ایران در این اتحادیه پس از چند دهه عضویت، با مخاطره جدی مواجه و کشور ما، فاقد کانون وکلای مستقل تلقی خواهد شد. ۶۶

و تصویب، این چالش رفع گردد. نه در اصل ۷۳ قانون اساسی و نه در آیین‌نامه داخلی مجلس مراجع خاصی جهت استفسار مشخص نشده است از این رو شاید بتوان گفت کلیه مخاطبان و مجریان قانون چون مکلف به اجرای قانون هستند، حق استفسار نیز خواهند داشت. اما مفهوم ماده ۱۸۹ آیین‌نامه داخلی مجلس که در بخشی از آن آمده است: «رسیدگی به طرح‌ها و لوایح مربوط به شرح و تفسیر قوانین عادی یک شوری است»، نشان می‌دهد که درخواست تفسیر باید به صورت طرح یا لایحه باشد. از آنجایی که به موجب بند ۲ اصل ۱۵۸ قانون اساسی «تهیه لوایح قضایی متناسب با جمهوری اسلامی» از جمله وظایف رئیس قوه قضاییه است، لذا امکان درخواست تفسیر از سوی ایشان نیز قابل پذیرش است. نکته‌ای که وجود دارد آن است که بر مبنای مناسط ماده ۳ قانون وظایف و اختیارات رئیس قوه قضاییه مصوب ۱۳۷۸ لایحه تفسیر قوانین قضایی نیز باید از طریق هیئت وزیران به مجلس ارسال شود و بر مبنای تبصره الحاقی به ماده ۷ قانون مزبور مصوب ۱۳۷۸، چنانچه دولت نتواند این کار را انجام دهد، رئیس قوه به صورت مستقل این

صلاحیت را به دست خواهد آورد.

کانون وکلای دادگستری امکان ارایه مستقیم طرح یا لایحه به مجلس را ندارد و می‌تواند از طریق نمایندگان مجلس مطابق اصل ۷۴ و ۷۵ قانون اساسی و یا هیئت دولت به موجب اصل ۷۴ درخواست استفساریه نماید.

۲. اصلاح ماده ۲۲ لایحه استقلال

در صورتی که نظر اول را بپذیریم قوه قضاییه صلاحیتی در تدوین آیین‌نامه اجرایی ندارد و باید منتظر اقدام کانون وکلا برای تدوین آیین‌نامه بماند. اگر کانون وکلا به هر دلیلی اقدام به تدوین پیش‌نویس نکند، با توجه به آن که در ماده ۲۲ لایحه استقلال، ضمانت اجرایی هم تعیین نشده است قوه قضاییه نمی‌تواند با استناد به عدم تدوین آیین‌نامه توسط کانون وکلا، خود اقدام به تدوین نماید. لذا اگر قوه قضاییه به دنبال اصلاح این آیین‌نامه باشد، همان طور که در فوق ذکر شد می‌تواند لایحه اصلاحی ماده ۲۲ لایحه وکالت را از طریق هیئت وزیران به مجلس ارسال نماید و در آن صلاحیت تدوین را نیز به دست آورد.

۳. تدوین و تصویب قانون جامع وکالت

یکی دیگر از راه‌های قوه قضاییه جهت حل این مسأله، تدوین و تصویب قانون جامع وکالت است. در قانون جامع وکالت، قوه قضاییه می‌تواند این مشکلات را به صورت کامل حل و فصل نماید و به این اختلاف و دیگر اختلافات در زمینه وکالت پایان دهد. در حال حاضر طرح قانون جامع پذیرش و آموزش وکالت به مجلس شورای اسلامی ارایه شده است اما هنوز در دستور کار مجلس قرار نگرفته است. با این حال در طرح منتشر شده، سخنی از وجود آیین‌نامه اجرایی به میان نیامده است که می‌توان برداشت کرد با تصویب قانون جامع وکالت، دیگر نیازی به آیین‌نامه اجرایی نخواهد بود.

ردیف	معضل	راهکار	دستگاه متولی
۱	اختلاف در امکان تدوین آیین‌نامه اجرایی توسط قوه قضاییه	درخواست استفساریه از مجلس شورای اسلامی راجع به اختیار قوه قضاییه در تدوین آیین‌نامه	- قوه قضاییه به صورت لایحه از طریق هیئت دولت - کانون وکلای قوه از طریق نمایندگان مجلس یا هیئت دولت
۲	عدم تدوین آیین‌نامه اجرایی	اصلاح ماده ۲۲ لایحه استقلال وکالت	قوه قضاییه از طریق هیئت دولت
۳	عدم امکان تدوین آیین‌نامه	تدوین و تصویب قانون جامع وکالت	مجلس شورای اسلامی